

УЧАСТНИКИ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ

У 2006 годзе споўнілася 20 гадоў, як у сярдняй агульнаадукацыйнай школе № 47 Гомеля быў урачыста адкрыты музей Чырвонага Крыжа. Не ў кожнай школе рэспублікі можна знайсці такі музей. А пачыналася усё быццам бы проста. У той далёкі час у школу да сандружніц прыйшла старшыня Камітэта Чырвонага Крыжа Савецкага раёна Гомеля Ларыса Веніямінаўна Шарына. Яна звярнулася да дзяцей з прапановай стварыць у школе музей, прысвечаны медыкам. Гэтая ідэя вучняў натхніла, яны яе падтрымалі, дапамаглі абласное таварыства Чырвонага Крыжа і педкалектыў школы. Пачалася карпатлівая пошукавая работа ў архівах, матэрыялаў аб жанчынах-медыках, удзельніцах Вялікай Айчыннай вайны.

Стварэнне музея ўзначаліла намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце Валянціна Пракоф'еўна Бондар. Цікавымі атрымаліся экспазіцыі. Тут можна ўбачыць бюст вялікаму рускаму хірургу, вучоному і грамадскаму дзеячу Пірагову. На стэндах

адлачынку. На перадавую ў першыя дні вайны папрасілася сама, хоць магла працаваць у медсанбаче, далёка ад фронту. 128 цяжка параненых яна вынесла з поля бою, пакуль сама не была цяжка паранена. І пасля вайны 30 гадоў працавала медыцынскай сястрой у адным з медыцынскіх пунктаў Буда-Кашалёўскага раёна Гомельскай вобласці.

Соф'я Васільеўна — чалавек асаблівага складу і характару. Заўсёды была непрыкметная, ціхая, але справы, якія яна рабіла кожны дзень, заўсёды служылі прыкладам для ка-

ратуючы параненых салдат, самі былі паранены, і пасля ваеннага шпітала вярталіся ў строй. У кожнай з іх свая ваенная біяграфія, свая ваенная дарога. І, канечне, свае ўспаміны пра вайну. Вось адзін з успамінаў Марыі Афанасьеўны: "Добра памятаю аднаго са сваіх першых цяжка параненых байцоў, якога я выратавала. Гэта было пад Бранскам. Наша санітарная машына ехала праз лес. І тут у небе пачаўся паветраны бой. Сілы былі няроўныя, ворагу ўдалося падбіць савецкі самалёт. У апошнія хвіліны наш лётчык усё ж такі пасад-

Сёстры па крыві

і вітрынах размешчаны матэрыялы аб арганізацыі таварыства Чырвонага Крыжа ў Беларусі і на Гомельшчыне, актыўстах і ветэранах чырвонакрыжнага руху, пачэсных донарах. У музеі можна ўбачыць дакументы, лісты франтавікоў-медыкаў, іх асабістыя рэчы і многае іншае.

Асабліваю цікавасць выклікаюць стэнды і матэрыялы, прысвечаны жанчынам-медыкам, якія працавалі ў гады вайны і ўзнагароджаны медалём Фларэнс Найцінгейл. Гэты медалёк быў заснаваны Міжнароднай канферэнцыяй Чырвонага Крыжа ў 1912 годзе, ім узнагароджваюцца жанчыны-медыкі за асаблівыя заслугі па аказанні дапамогі хворым і параненым у ваенны час. Медалёк заснаваны ў памяць аб нацыянальнай гераіні Англіі, першай сястры міласэрнасці Фларэнс Найцінгейл, якая прысвяціла сваё жыццё высякароднай справе — ратаванню хворых людзей. У былым СССР гэтай узнагароды былі ўдастоены ўсяго 38 чалавек, сярод іх і дзве гамельчанкі — Соф'я Васільеўна Голухава і Марыя Афанасьеўна Гарачук, жанчыны-медыкі, ветэраны вайны і працы. У школьным музеі Чырвонага Крыжа сабраны матэрыялы аб гэтых гераічных жанчынах. Яны часта наведвалі музей, былі яго пачэснымі гасцямі.

Соф'я Васільеўна Голухава сёння жыве ў Гомелі, яна на заслужаным

не лічыўся са сваім асабістым часам: сэнсам яе жыцця было служэнне людзям, аказанне ім своечасовай медыцынскай дапамогі.

За мужнасць і гераізм, праяўленыя ў гады вайны, Соф'я Васільеўна Голухава узнагароджана ордэнамі і медалямі. Нават на пенсіі яна праводзіла вялікую патрыятычную работу сярод моладзі і вучняў школ горада. Сёння па стане здароўя яна не можа займацца грамадскай работай. У мінулым годзе абласное таварыства Чырвонага Крыжа, а таксама вучні гомельскай школы № 47 сардэчна павіншавалі яе з 85-годдзем.

Цікавы матэрыялы сабраны ў музеі яшчэ аб адной выдатнай жанчыне-медыку, ветэране вайны і працы Марыі Афанасьеўне Гарачук, якая жыла ў Гомелі да апошніх дзён свайго жыцця. Марыя Афанасьеўна ўзнагароджана медалём Фларэнс Найцінгейл, баявымі ордэнамі і медалямі. Яна часта наведвала школьны музей, сустракалася з вучнямі. З першых дзён вайны і да самай перамогі М.А.Гарачук была на фронце, вынесла 146 цяжка параненых байцоў з поля бою, 35 разоў аддавала сваю кроў параненым, двойчы сама была паранена і кантужана.

С.В.Голухава і М.А.Гарачук былі сёстрамі міласэрнасці. У пачатку вайны кожнай з іх было каля 20 гадоў. Яны рызыкавалі сваім жыццём,

Дзве гамельчанкі выратавалі жыцці соцень салдат

лег. Нягледзячы на цяжкія раненні, атрыманыя ў час вайны, і тое, што жыла Соф'я Васільеўна за пяць кіламетраў ад месца работы, яна ні разу не спазнілася ні ў зімовую завіруху, ні ў веснавое бездарожжа. Гэты чалавек ніколі

зіў яго на пале. Калі мы пад'ехалі да самалёта, то ўбачылі маладога лейтэнанта, на якім гарэў камбінезон. Я ледзь выцягнула лётчыка з кабіны, пачала збіваць з яго агонь. Неўзабаве падбег вадзіцель і дапамог дацягнуць параненага да санітарнай машыны, дзе яму была аказана медыцынская дапамога".

Пасля вайны Марыя Афанасьеўна працавала медсястрой у чыгуначнай бальніцы Гомеля. Калі пайшла на заслужаны адлачынак, займалася грамадскай дзейнасцю ў абласной арганізацыі таварыства Чырвонага Крыжа. У свой час мне пашчасціла сустрэцца і размаўляць з гэтымі мілымі гераічнымі жанчынамі. На доўгі час запомняцца іх добры погляд, высёлая ўсмішка і прыстойнасць.

Работа ў музеі Чырвонага Крыжа сярдняй школы № 47 Гомеля кіруе савет, які ўжо шмат гадоў узначальвае ветэран педагагічнай працы, настаўніца гісторыі Алена Івануна Пад'ялец. Яна кіруе і лектарскай групай з ліку вучняў. Члены савета музея клапаціцца аб тым, каб каштоўныя матэрыялы былі не проста экспанатамі, а знойшлі шлях да сэрца дзяцей. Вось чаму самыя важныя ў жыцці школы мерапрыемствы звязаны з музеем. Тут праводзяцца ўрокі мужнасці, сустрэчы з ветэранамі вайны і працы. Першакласнікі і верасня прыходзяць у музей на свой першы ўрок. Матэрыялы выкарыстоўваюцца класнымі кіраўнікамі і вучнямі ў падрыхтоўцы пазакласных мерапрыемстваў. Трэба адзначыць, што экспазіцыі музея пастаянна абнаўляюцца, працягваецца пошукавая работа.

Дакранаючыся да подзвігу, дзеці хочучы быць падобнымі на герояў, вучыцца стойкасці і мужнасці. Музей Чырвонага Крыжа сярдняй школы № 47 Гомеля стаў цэнтрам патрыятычнага выхавання.

Уладзімір РУДЗІНСКІ,
ветэран педагагічнай працы.
Фота з архіва школы.